

Mūsdienu latviešu portreti video formātā

Latviešu stāsti 2020

30. septembrī, 1. un 2. oktobrī plkst. 14.00

Pagājuši 16 gadi kopš Jaunā Rīgas teātra aktieri pirmo reizi veidoja "Latviešu stāstus" – dažādu cilvēku portretus, mēģinot izprast, kas viņi ir, par ko domā un ko jūt. 2020. gada pavasarī teātra jaunā aktieru paaudze sadarbībā ar Vili Daudziņu radījusi savas paaudzes laikabiedru portretus.

Autori: Jānis Grūtups, Toms Harjo, Marta Lovisa Jančevska, Agate Krista, Gerds Lapoška, Ritvars Logins, Matīss Ozols, Dāvids Pētersons, Elvīta Ragovska, Emīls Ralfs, Lolita Stūrmane, Sabīne Tīkmane
Pedagogs: Vilis Daudziņš

Pastāstiet, lūdzu, par studentiem doto uzdevumu!

Uzdevums bija atrast kādu sev nepazīstamu cilvēku, lai tas nav ne rads, ne draugs, nedz sabiedrībā pazīstams cilvēks. Vēlams, lai tas ir vienaudzis, kādi gadi 10 šurpu turpu. Par šo cilvēku uztaisīt nelielu stāstu, precīzāk, monologu, kas nebūtu garāks par pusstundu, no kura man būtu skaidrs, kas viņš tāds ir, kā viņš sevi redz pasaulē, ko viņš jūt, pēc kā ilgojas. Sacīsim tā, tas bija antropoloģisks pētījums – atrast šo cilvēku, piesavināties viņa runas stilu, domāšanas veidu, žestus, mēģināt viņu nokopēt. Virsuzdevums, protams, bija veidot stāstu tā, lai tas iegūtu arī poētisku vispārinājumu. Tas jau nozīmē veidot dramaturģiju.

Kā pandēmijas laiks un karantīna ietekmēja uzdevuma veikšanu?

O, krietni! Praktiski tas notika tā – mēs sazvaniņāmies ar videozvana palīdzību. Studenti man lasīja priekšā daļēji no galvas, daļēji no datora ekrāna. Sūtīja man tekstu e-pastā. Viens no uzdevumiem bija strādāt ar šo materiālu kā dramaturģiju, lai saprastu, kā stāsts veidojas – kur iesākas, kur ir kulminācija, ar ko noslēdzas. Tas bija ļoti jocīgi. Tā līdz pat pirmizrādei. Ļoti

gribēju, ka arī Alvis Hermanis un Guna Zariņa, kas arī ir pasniedzēji šim kursam, un cilvēki no Akadēmijas redz uz lielā ekrāna. Galvenais, lai aktieri paši redz sevi un cits citu. Tā mēs visi to brīnumu noskatījāmies. Tās bija kādas 6 stundas. Kad tu skaties uz lielā ekrāna, nevis datorā, visas savas kļūdas ļoti labi redzi. Pamani, kas ir interesanti, kurā brīdī skatītājam zūd interese, kurā – atkal pieslēdzies, kurā brīdī aktieris ir noķēris sava tēla domāšanu un kļuvis cits. Tas ir bezgala interesanti – skatīties uz pazīstamu aktieri vai kursa biedru un pēkšņi ieraudzīt citu šķautni – viņš ir cits cilvēks. Neticami patikama sajūta! To alkst sajūst katrs aktieris.

Kādas atziņas Jūs kā pedagogs ieguvāt sev no šī uzdevuma?

Man kā pedagogam bija ļoti sarežģīti atrast lakonisku un precīzu veidu, kā formulēt uzdevumu. Kā definēt precīzi to, ko es saku, lai viņi precīzi tā to arī saprastu, vēl pie tam Zoomā. Kad cilvēks ir atradis savu varoni un mēģina tikt ar viņu galā, teksta ir daudz, nezina, no kura gala ķerties klāt, svarīgi bija iedot precīzus uzdevumus. Tas, savukārt, bija uzdevums man. Ne vienmēr tas izdevās. Lielākā atziņa ir, ka es apbrīnoju Alvi, kā viņš ar to tiek galā.

Vēl es sapratu, cik ārkārtīgi ievainojams ir režisors. Gribi negribi, šeit es zināmā mērā esmu režisors. Tajā brīdī, kad to visu ir jāskatās, tu neko vairs nevari izdarīt. Zoomā tu saki un saki, un saki. Beigu beigās viņš filmē pats visu bez manis, normālā situācijā es būtu tur klāt, pie kameras, bet es tur neesmu! Tātad ir jāatrod pareizie vārdi un tad tikai jālūdz Dievs – kaut viss notiktu labi. Tad, kad atsūta video, es saprotu – "Nav, nav..." vai arī "Ir! Jā!" Tad, ja nav, atkal jāmeklē īstie vārdi, lai cilvēkam pateiktu, kas tur īsti nav, lai viņš neaizvērtos ciet no šausmām un nenolaistu rokas. Tās tādas pedagoģiskās atziņas. Un šis turpināsies. Ir iecerēti šādi "Latviešu stāsti". Bet ne tieši šie. Šie lai paliek vēsturei. Jaunieši meklēs citus varoņus. Varbūt tur būs jauni, sarežģītāki uzdevumi. Tad jau nākotnes "gabals" varētu pārvērsties vienā no diplomdarba izrādēm. Es ceru.

Intervēja Katrīna Karpļe